

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

ઈન્કમ ટેક્સ રેફરન્સ નં. ૨૦૨/૧૯૮૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ આર. બાલિયા

અને

ન્યાયમૂર્તિ એ.આર. દવે

=====

૧. શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨. રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩. શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના

જ. શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના
પ. શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ

વિરુદ્ધ

ખેમાણી ચેમ્બર્સ

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર તરફે મિ. મનીષ આર. ભટ્ટ માટે મિ. બી.બી. નાઈક

સામાવાળા નં. ૧ તરફે આરપીએડી દ્વારા બજવણી થયેલ

=====

કોરમ : ન્યાયમૂર્તિ આર. બાલિયા અને

ન્યાયમૂર્તિ એ.આર. દવે

ચુકાદાની તારીખ: ૨૮/૦૪/૧૯૯૯

મૌખિક ચુકાદો (એ.આર. દવે, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા)

મહેસૂલના કહેવાથી, ધ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (જે હવે પછી સદર અધિનિયમ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૨૫૬(૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ ઇન્કમ ટેક્સ અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ અમદાવાદ બેંચ 'સી' દ્વારા આ કોર્ટને નીચેનો પ્રશ્ન સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો છે:

"શું, કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં, અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ કાયદા અનુસાર એવું ઠરાવવામાં સાચી હતી કે સામાવાળા કરદાતા પેઢી આકારણી વર્ષ ૧૯૭૫-૭૬ માટે ધ ઇન્કમ-ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૮૫ હેઠળ નોંધણી મેળવવા માટે હકદાર છે?"

૨. અરજદાર મહેસૂલ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બી.બી. નાઈક ઉપસ્થિત રહ્યા છે અને સામાવાળા કરદાતા તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મનીષ આર. ભટ્ટ ઉપસ્થિત રહ્યા છે.

૩. હાલના રેકૉર્ડ્સ તરફ દોરી જતા ટૂંકસાર તથ્યો નીચે મુજબ છે:-

જ. સામાવાળા કરદાતા એક ભાગીદારી પેઢી છે જે મકાન બાંધકામ કોન્ટ્રાક્ટરો તરીકે વ્યવસાય ચલાવી રહી છે. કરદાતા પેઢીની રચના તારીખ ૨૫.૧.૧૯૭૪ ના ભાગીદારી દસ્તાવેજ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. કરદાતા પેઢીનું હિસાબી વર્ષ ૩૧.૩.૧૯૭૫ ના રોજ પૂર્ણ થતું હતું. કરદાતા પેઢીએ ૨૫.૩.૧૯૭૫ ના રોજ ફોર્મ નં. ૧૧ માં સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નોંધણી માટે અરજી કરી હતી. આકારણી અધિકારીએ ૩૧.૧.૧૯૭૮ ના તેમના હુકમ દ્વારા કેટલાક કારણોસર અરજી ફગાવી દીધી હતી

અને જે કારણોસર પેઢીની નોંધણી ફગાવી દેવામાં આવી હતી તે પૈકીનું એક કારણ એ હતું કે સંબંધિત પાછલા વર્ષનો નફો ભાગીદારોના ખાતામાં જમા કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૫. જે હુકમ દ્વારા પેઢીની નોંધણીનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો તેનાથી નારાજ થઈને, સામાવાળા કરદાતાએ અપીલેટ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને કરદાતા પેઢીને નોંધણી મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

૬. એ.એ.સી. દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમથી વ્યથિત થઈને, મહેસૂલે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. પેઢીની નોંધણીના મુદ્દે ટ્રિબ્યુનલના વિદ્વાન સભ્યો વચ્ચે મતભેદ થયો હતો અને તેથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૨૫૫(જ) ની જોગવાઈઓ મુજબ, કેસ ટ્રિબ્યુનલના ત્રીજા સભ્યને સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલના ઉપાધ્યક્ષે, તેમની સમક્ષ મુદ્દો સંદર્ભિત થતાં, એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા કે કરદાતા પેઢીને નોંધણી મંજૂર થવી જોઈતી હતી અને તેના દ્વારા તેઓ જ્યુડિશિયલ મેમ્બર દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાય સાથે સંમત થયા હતા.

૭. પેઢીની નોંધણી પર સંબંધિત પાછલા વર્ષ દરમિયાન ભાગીદારોના ખાતામાં નફો જમા ન કરવાના પરિણામોના સંદર્ભમાં જે પ્રશ્ન અમારે વિચારવાનો છે તે છે. હાલના કેસમાં, આકારણી વર્ષ ૧૯૭૫-૭૬ માટે પેઢીની નોંધણી મુખ્યત્વે એ કારણસર ફગાવી દેવામાં આવી હતી કે સંબંધિત પાછલા વર્ષનો નફો

ભાગીદારોના ખાતામાં જમા કરવામાં આવ્યો ન હતો. જે અન્ય કારણોસર એ.ઓ. દ્વારા નોંધણી નકારવામાં આવી હતી ત્યાં સુધી, તે ઉપરી સત્તાવાળાઓ દ્વારા વિચારવામાં આવ્યા હતા અને આખરે કરદાતાની તરફેણમાં નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા અને તેથી આ તબક્કે અમારે અન્ય મુદ્દાઓ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી.

૮. પેઢીની નોંધણી અંગેની સુસંગત જોગવાઈઓ સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ માં અને ધ ઈન્કમ-ટેક્સ રૂલ્સ, ૧૯૬૨ (જે હવે પછી સદર નિયમો તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના નિયમ ૨૨ માં છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ ની જોગવાઈઓ મુજબ, ભાગીદારી સાધન દ્વારા પુરાવાયુક્ત હોવી જોઈએ અને ભાગીદારોના વ્યક્તિગત હિસ્સા સાધનમાં સ્પષ્ટ હોવા જોઈએ. ભાગીદારીના પુરાવા અને ભાગીદારીના સાધનમાં વ્યક્તિગત ભાગીદારોના હિસ્સાના સ્પષ્ટીકરણ અંગે કોઈ વિવાદ નથી. હાલના કેસમાં ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ભાગીદારી વાસ્તવિક હોવાનું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું. જો કે નોંધણી માટેની અરજી જે આકારણી વર્ષના સંબંધમાં નોંધણી માંગવામાં આવી છે તેને સુસંગત પાછલા વર્ષના અંત પહેલાં કરવામાં આવવી જોઈએ, તેમ છતાં સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ ના પરંતુક મુજબ પાછલા વર્ષના અંત પછી કરવામાં આવેલ અરજી પણ ધ્યાને લઈ શકાય છે.

૯. જ્યાં સુધી પેઢીની નોંધણી માટેની અરજીનો સંબંધ છે, સુસંગત નિયમ સદર નિયમોનો નિયમ ૨૨ છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ સાથે વંચાણો

લેતાં સદર નિયમની જોગવાઈ મુજબ, પાછલા વર્ષ માટે પેઢીની નોંધણી માટેની અરજી કાં તો પાછલા વર્ષના અંત પહેલાં અથવા પાછલા વર્ષના અંત પછી કરી શકાય છે. જ્યાં પાછલા વર્ષ દરમિયાન પેઢીના બંધારણમાં અથવા ભાગીદારોના હિસ્સામાં કોઈ ફેરફાર ન હોય અને જ્યારે સંબંધિત પાછલા વર્ષના અંત પહેલાં અરજી આપવાની હોય, ત્યારે પાછલા વર્ષ દરમિયાન કરદાતા દ્વારા ફોર્મ નં. ૧૧ માં અરજી સબમિટ કરવાની રહેશે. ફોર્મ નં. ૧૧ નો સુસંગત ભાગ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

"૪. અમે આથી પ્રમાણિત કરીએ છીએ કે પાછલા વર્ષનો નફો (અથવા ખોટ, જો કોઈ હોય તો) વિસર્જનની તારીખ સુધીની મુદત પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબ વહેંચવામાં આવ્યો હતો/આવશે અથવા જમા કરવામાં આવ્યો હતો/આવશે અને ઉપર તથા પરિશિષ્ટમાં આપેલી માહિતી સાચી છે."

ફોર્મ નં. ૧૧ ની ઉપરોક્ત કલમ ૪ નું અવલોકન કરતાં, તે એકદમ સ્પષ્ટ છે કે ભાગીદારોએ પ્રમાણિત કરવાનું રહેશે કે પાછલા વર્ષનો નફો અથવા ખોટ, જો કોઈ હોય તો, પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબ કાં તો વહેંચવામાં આવેલ છે અથવા જમા કરવામાં આવેલ છે અથવા સદર નફો કે ખોટ સદર ફોર્મના ભાગરૂપ પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબ વહેંચવાની અથવા જમા કરવાની છે. આમ ફોર્મ બે શક્યતાઓની કલ્પના કરે છે, કાં તો નફો કે ખોટ પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબ પહેલાથી જ વહેંચી દેવામાં આવી છે અથવા જમા કરી દેવામાં આવી છે અથવા

ભાગીદારો કલમ ૪ હેઠળ સત્તામંડળને ખાતરી આપે છે કે પરિશિષ્ટમાં દર્શાવેલ તેમના હિસ્સા મુજબ ભાગીદારો વચ્ચે નફો કે ખોટ વહેંચવામાં આવશે.

૧૦. ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે સત્તામંડળને ફોર્મ નં. ૧૧ સબમિટ કરવામાં આવે તે પહેલાં નફાની રકમ ભાગીદારો વચ્ચે વહેંચવી અને કરદાતા પેઢીના ભાગીદારોના ખાતામાં તે જમા કરવી કરદાતા માટે ફરજિયાત નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે એકદમ સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે, સંબંધિત પાછલા વર્ષની સમાપ્તિ પહેલાં, કરદાતા દ્વારા પેઢીની નોંધણી માટે અરજી આપવામાં આવે છે, ત્યારે સદર અધિનિયમ કરદાતા પેઢી પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખતો નથી કે ફોર્મ સબમિટ કરવામાં આવે તે તારીખે અથવા તે પહેલાં ભાગીદારો વચ્ચે પેઢીનો નફો વહેંચવામાં આવે. સદર અધિનિયમની યોજના, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, તદ્દન તાર્કિક લાગે છે કારણ કે જો પાછલા વર્ષની પૂર્ણતા પહેલાં ફોર્મ નં. ૧૧ માં નોંધણી માટેની અરજી સબમિટ કરવામાં આવે, તો કરદાતા ફોર્મ નં. ૧૧ ફાઇલ કરવાના તબક્કે પાછલા વર્ષ દરમિયાન મેળવેલા નફાની રકમ જાણી શકે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં. સામાન્ય રીતે, પાછલા વર્ષની સમાપ્તિ પછી હિસાબોને આખરી ઓપ આપવામાં આવે છે. ભાગીદારો વચ્ચે વહેંચવાની સંપૂર્ણ નાણાકીય સ્થિતિ અથવા નફો માત્ર પાછલા વર્ષના અંતે જ સુનિશ્ચિત કરી શકાય છે. જો પાછલા વર્ષની પૂર્ણતા પહેલાં પેઢીની નોંધણી માટેની અરજી સબમિટ કરવામાં આવે, તો એ કહેવાની જરૂર નથી કે કરદાતા પેઢી પાછલા વર્ષ દરમિયાન સુનિશ્ચિત થયેલ નફાની રકમ અંગે કોઈ નિવેદન આપી શકતી નથી કારણ કે જ્યારે ફોર્મ નં. ૧૧ માં અરજી દાખલ કરવામાં આવે

છે ત્યારે પાછલું વર્ષ પૂરું થતું નથી. સદર કારણસર ફોર્મ નં. ૧૧ ની કલમ ૪ એવી શક્યતાની કલ્પના કરે છે જ્યાં ભાગીદારો વચ્ચે નફો વહેંચાયો નથી અને તેથી તે "અમે પ્રમાણિત કરીએ છીએ કે પાછલા વર્ષનો નફો (અથવા ખોટ, જો કોઈ હોય તો) વહેંચવામાં આવશે....." તેવું પણ વંચાય છે. જો પાછલું વર્ષ પૂરું થઈ ગયું હોય અને પાછલું વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી ફોર્મ નં. ૧૧ ફાઈલ કરવામાં આવે, તો કોઈ વ્યક્તિ કરદાતા પેઢી પાસેથી તેના સંબંધિત પાછલા વર્ષ માટેનો નફો ભાગીદારો વચ્ચે વહેંચવાની અપેક્ષા રાખી શકે છે પરંતુ જ્યારે પાછલું વર્ષ પૂરું ન થયું હોય ત્યારે પેઢી તેના નફાને ભાગીદારો વચ્ચે વહેંચે તેવી અપેક્ષા રાખી શકાય નહીં.

૧૧. હાલના કેસમાં આકારણી અધિકારીએ કેટલાક કારણોસર પેઢીની નોંધણી માટેની અરજી ફગાવી દીધી હતી અને જેની સાથે અમારો સંબંધ છે તે ભાગીદારો વચ્ચે નફો ન વહેંચવા બાબત છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૮૪ અને સદર નિયમોના નિયમ ૨૨ નું અવલોકન કરતાં, અમને એવી કોઈ જોગવાઈ મળતી નથી કે જે નિર્ધારિત કરે કે પાછલા વર્ષના અંત પહેલાં ફોર્મ નં. ૧૧ ફાઈલ કરવાના કિસ્સામાં, સંબંધિત પાછલા વર્ષ માટેનો નફો ભાગીદારો વચ્ચે વહેંચવો જ જોઈએ.

૧૨. ઉપર જણાવેલ તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો એવો મત છે કે ૩૧.૩.૧૯૭૫ ના રોજ પૂરા થતા સંબંધિત પાછલા વર્ષ દરમિયાન ભાગીદારોના ખાતામાં નફો જમા કરવામાં આવ્યો ન હતો તે હકીકત હોવા છતાં કરદાતા પેઢી

સદર અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી મેળવવા માટે હકદાર હતી અને તેથી અમે પ્રશ્નનો જવાબ હકારાત્મકમાં આપીએ છીએ એટલે કે મહેસૂલની વિરુદ્ધમાં અને કરદાતાની તરફેણમાં.

રેકૉર્ડ્સ તે મુજબ ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કર્યા વિના નિકાલ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.